Smeren kun je leren

Behandeling en begeleiding van een kind met eczeem

ALLERZORG
ZIEKENHUIS OP WIELEN

Belangenverstrengeling

Geen

Even voorstellen

Jessica Bakker

Verpleegkundig specialist intensieve zorg, aandachtsgebied dermatologie

MCH poli dermatologie (eczeem spreekuur jong-oud)

Heden: Allerzorg ”ziekenhuis op wielen”

- Mobiele medisch specialistische zorg ‘thuis’ voor (immobiele) patiënten dermatologie en complexe wondzorg
- Spreekuur in huisartsenpraktijk
- Eczeempoli Leiden

ALLERZORG
ZIEKENHUIS OP WIELEN

Constitutioneel eczeem

Diagnose op basis van (>3) klinische atopie criteria*

- Hoofdcriterium = JEUK!
- Typische huidafwijkingen en lokalisatie (afhankelijk van leeftijd)
- Voorgeschiedenis droge huid
- Chronisch recidiverend beloop
- De patiënt heeft andere atopische ziekten of atopische familieleden

  (Persoonlijke annamnese van astma of hooikoorts
  (<4jr: 1ste graad familielid)

Williams, Brt J Dermatol 1995;133:941, CBO Richtlijn CE 2006
**) van Hanefin en Rajka*

Oorzaken

De precieze oorzaak en hoe eczeem ontstaat is niet bekend.

1. Erfelijk
2. Allergie
3. Beïnvloedende factoren

Klinisch beeld

2-3 maanden na geboorte tot 2e levensjaar, in gelaat romp, extremiteiten; nattend, crusteus, jeukend.

*Bij 30% van de kinderen vermindert of verdwijnt het eczeem binnen het eerste levensjaar**

*) onlinedermatologie.nl

Foto's: Kenniscentrum kindergeneeskunde

Juveniel:
Elleboog- en knieholten, polsen, enkels

Erytheem, papels, vesikels, droog, rhagaden
lichenificatie.

Behandeling CE

Eczeem is niet te genezen maar wel (symptomatisch) te behandelen:

- Indifferente crèmes/zalven
- Dermatocorticosteroiden
- Topicale immuunmodulatoren
- Leefstijlaanpassingen, smeren, jeuk/krabcyclus

Verder:
Systemisch
Wet wrap therapie
Lichttherapie

Indifferente zalven en crèmes

VRAAG:
Welke zalf schrijf ik voor bij deze patient?

1. Bodymilk
2. Zinkoxide zalf (verkoelend)
3. Vaseline/Paraffine

Indifferente zalven en crèmes

- Indifferent 7 dagen per week, hele lichaam
- Hoe droger de huid, hoe vetter de basis
- Vergoeding

Aan de keuze van de bijsmeerzalf of bijsmeercrème moet veel tijd een aandacht besteed worden om de therapietrouw te optimaliseren

Typen dermatologische preparaten

Crèmes

- Mengsel van water en vetten
- Emulgator toegevoegd
- Verzachtend en beschermend

→ voordeel: smeert prettig, cosmetisch aanvaardbaar
nadeel: kan soms uitdroging geven

Zalven

- Mengsel van vetten
- Dringt niet makkelijk in de huid door
- Beschermend en afdekkend

→ voordeel: gaat droogheid van de huid tegen, en daardoor vermindering van de jeuk
nadeel: cosmetisch storend (glimmen), vette kleding, bij sommige patiënten irritatie en toename van de jeuk

Veel gebruikte basiszalven

- Vaseline
- Cetomacrogolis FNA
- Lanette FNA
- Koelzalf / ung Leniens
- Ung zinci oxidi FNA
- Vaseline/paraffine ANA
- Huizinga crème
- Occulentum simplex (ogen)
- Paraffine capitis 10% lotion (hoofdhuid)

Smeerinstructies

- kind betrekken bij smeren!
- de gehele huid, minimaal 1dd met een vettende crème insmeren. Bij jeuk frequenter
- na douche de huid insmeren
- vóór elke toepassing handen wassen
- de vettende crème die in een pot bewaard wordt moet met een lepel of spatel uit de pot geschept worden

Dermatocorticosteroïden

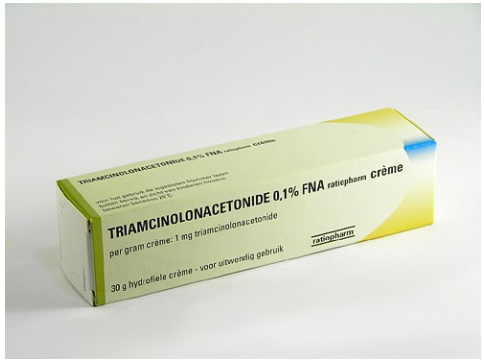

Historie:

- op de markt in de jaren 50
- ondeskundig gebruik startperiode
- nu veel angst voor hormoonzalf “corticofobie”
- nu vaak <u>onder</u>behandeling

Dermatocorticosteroïden voor de huid

- zijn preparaten die lijken op cortisol dat gemaakt wordt door de bijnierschors.
- **onderdrukken het ontstekingsproces** in de huid
- geven symptomatische verbetering

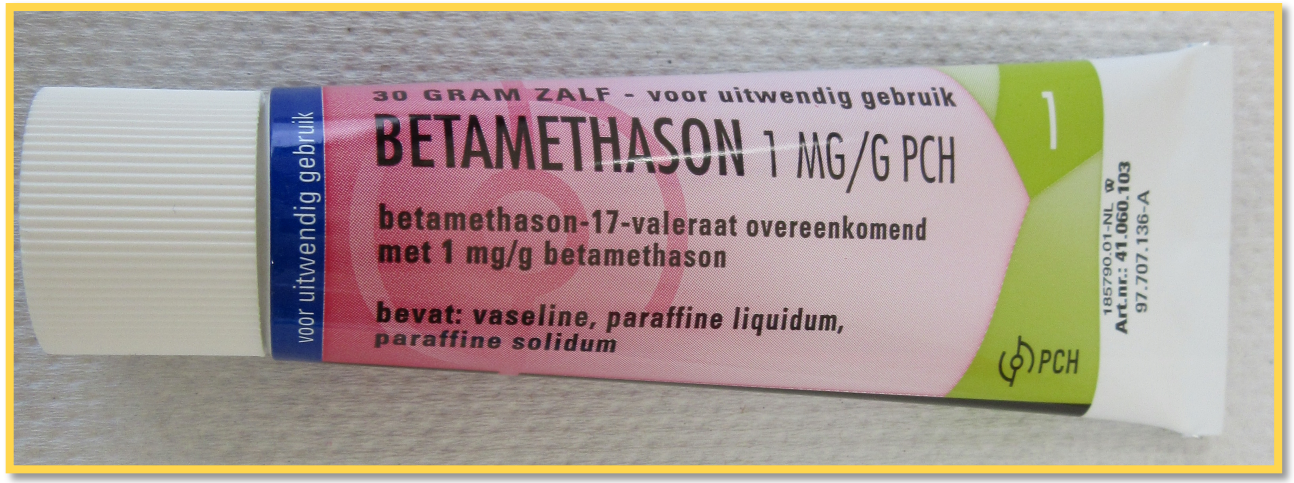

Klassen van corticosteroïden

- Klasse 1: zwakst werkzaam, hydrocortisonacetaat1%
- Klasse 2: Triamcinoloncetonide, Flumetason 0,02% (TAC, Emovate)
- *Klasse 2-3: Fluticason 0.05% (Cutivate creme), Fluticason 0.05% (Cutivate zalf)*
- Klasse 3: Betamethasondipropionaat 0,05%, Betamethasonvaleraat 0,1% (Cutivate, Betamethason, Elocon, Betnelan, Topicorte)
- Klasse 4: Clobetasol (Dermovate)

Keuze van dermatocorticosteroïden

- Kwetsbare plaatsen: lage(re) klasse corticosteroïd
- Baby’s klasse 1 – 2
- Een zalf werkt afsluitend, daardoor meer doordringend effect d crème en is daardoor meestal effectiever

‘Niet(s) smeren’

- Hoe tot nu toe behandeld, wat is het resultaat geweest?
- Wat staat het onder controle krijgen van het eczeem in de weg?
- Wat weten ze van de (bij)werking van de zalven?
- Bespreek (en laat zien!) vingertop methode en het afbouwschema, behandelplan zodat ouders en kind eerder op het eczeem kunnen handelen

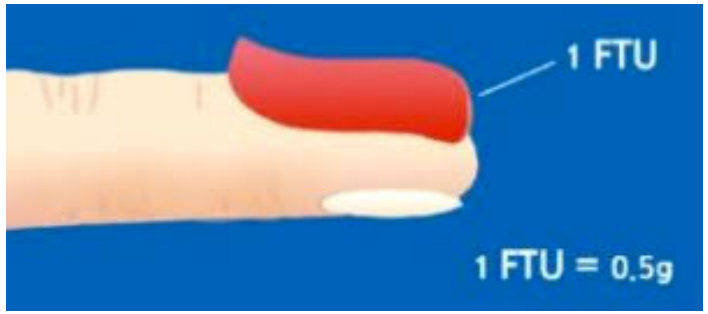

http://www.umcutrecht.nl/eczeem-kinderen

Veilige hoeveelheid (vingertoppen) zalf bij kinderen en volwassenen

Leeftijd	*Aantal vingertopeenheden* per keer smeren*					
	hoofd en hals	arm en hand	been en voet	romp (voorzijde)	rug en billen	gehele lichaam
3-12 mnd	1	1	1,5	1	1,5	8,5
1-2 jaar	1,5	1,5	2	2	3	13,5
3-5 jaar	1,5	2	3	3	3,5	18
6-10 jaar	2	2,5	4,5	3,5	5	24,5
> 10 jaar	2,5	4 (alleen hand: 1)	8 (alleen voet: 2)	7	7	40,5†

een vingertopeenheid komt ongeveer overeen met 0,5 g.
komt overeen met 140 g zalf per week bij 1 dd smeren.

Bron: NHG-Standaard Eczeem

Maximaal toe te passen hoeveelheid corticosteroïden **per week** bij langdurig gebruik

Leeftijdsgroep	*Klasse 1*	*Klasse 2*	*Klasse 3*
< 2 jaar	30 g	30 g	uitsluitend kortdurend bij ernstig eczeem
2-18 jaar	60 g	60 g	50 g
volwassenen	geen beperking	100 g	100 g

gebruik klasse-2- en klasse-3-preparaten niet langer dan 2 tot 3 weken dagelijks.

Bron: NHG-Standaard Eczeem

Instructie dermatocorticosteroid

- Bij onvoldoende resultaat kl I-II kan daarna een hogere klasse dermatocorticosteroïd voorgeschreven worden.
- 1 – 2 x daags smeren (acute fase!)
- Intervalbehandeling (meegeven smeerdagboekje etc)
- Acute fase behandeling meteen hogere klasse;
  - Op lange termijn minder en korter gebruik van dermatocorticosteroïden.
  - M.u.v. genitaliën, dijbenen/binnenzijde bovenarmen

Persoonlijk behandelplan voor eczeem

ONDERHOUDSBEHANDELING: BASISCREME VOOR LICHAAM EN GEZICHT
Om je eczeem onder controle te houden, gebruik je **minimaal 2 keer per dag, 7 dagen per week**, een basiscrème voor *je hele lichaam en je gezicht* (eenmaal na het douchen/baden en daarnaast minimaal nog één keer per dag). Je mag deze crème ook vaker gebruiken. Het is belangrijk dat je deze basiscrème iedere dag gebruikt en hier niet zomaar mee stopt. Dit heet onderhoudsbehandeling. Jouw basiscrème heet.....

EXTRA BEHANDELING: CREME VOOR HET GEZICHT
Voor je *gezicht* gebruik je.....
.....

EXTRA BEHANDELING: CORTICOSTEROIDCREME VOOR HET LICHAAM
Daarnaast kan de arts een hormooncrème, oftewel corticosteroid crème voor *je lichaam* voorschrijven. Deze crème moet je gebruiken volgens onderstaand afbouwschema en volgens de vingertopmethode. Je blijft natuurlijk elke dag je basiscrème gebruiken (zie groene vak), ook op de dagen dat je de corticosteroid crème gebruikt. Jouw hormooncrème heet .....

Start met de corticosteroid crème 2 maal per dag, 7 dagen per week, gedurende ... weken.

↓

Bouw de corticosteroid crème af naar 1 maal per dag, 7 dagen per week, gedurende ... weken.

↓

Vervolgens smeer je de corticosteroid crème 1 maal per dag, op 4 aaneengesloten dagen van de week, gedurende ... weken.

↓

Je bouwt de corticosteroid crème telkens met 1 dag verder af totdat een stabiele situatie is bereikt. Je mag maximaal ... aaneengesloten dagen van de week doorgaan met smeren met deze crème.

↓

Als de klachten op een bepaald moment weer toenemen, begin je weer opnieuw bovenaan dit schema.

Vingertopmethode

1 volwassen vinger-topeenheid (VTE)*

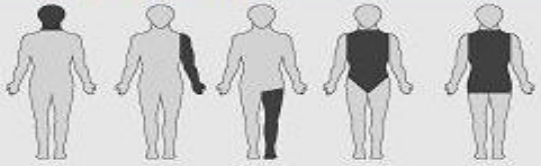

aantal vingertopeenheden (VTE's)

leeftijd	gezicht en nek	arm en hand	been en voet	romp (voorkant)	romp (achterkant incl. billen)
volwassene	2½	4	8	7	7
kinderen:					
3–6 maanden	1	1	1¼	1	1¾
1–2 jaar	1¾	1¾	2	2	3
3–5 jaar	1¾	2	3	3	3¾
6–10 jaar	2	2¼	4¼	3¾	5

* 1 volwassen vingertopeenheid (VTE) is de hoeveelheid zalf of crème die uit een tube met een standaard-tuitje van 5 mm aangebracht dient te worden op het bovenste wijsvingerkootje

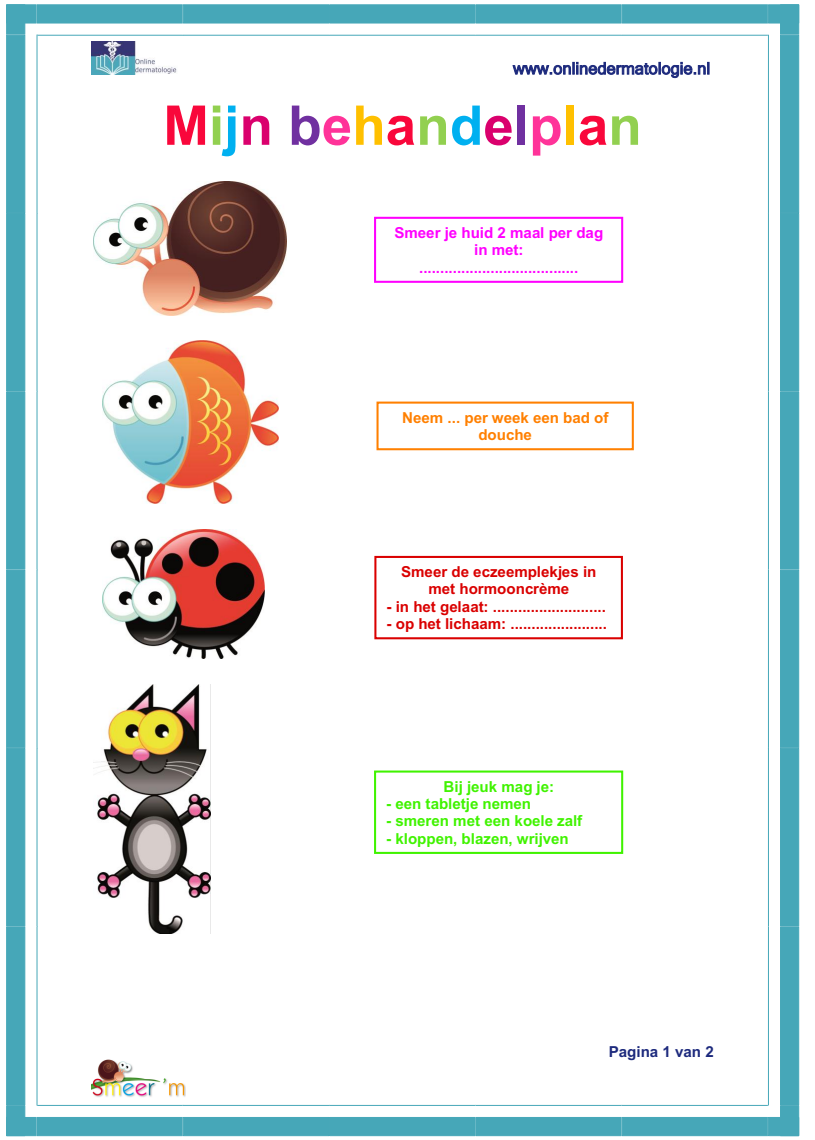

www.onlinedermatologie.nl

Mijn behandelplan

Smeer je huid 2 maal per dag in met:
.....

Neem ... per week een bad of douche

Smeer de eczeemplekjes in met hormooncrème
- in het gelaat: .....
- op het lichaam: .....

Bij jeuk mag je:
- een tabletje nemen
- smeren met een koele zalf
- kloppen, blazen, wrijven

Pagina 1 van 2

Smeer 'm

https://www.onlinedermatologie.nl/wp-content/uploads/2019/05/Folder-Behandelplan-kind.pdf

Voorbeeld afbouwschema

Afbouw- en onderhoudsschema om de dag. Start met 2 keer per dag gedurende 1 week en dan afbouwen.

	wk. 1	wk. 2	wk. 3	wk. 4	wk. 5	wk. 6	wk. 7
Zaterdag	x x	x	x	x	-	-	-
Zondag	x x	x	-	-	x	x	x
Maandag	x x	x	x	x	-	-	-
Dinsdag	x x	x	-	-	x	x	-
Woensdag	x x	x	x	x	-	-	-
Donderdag	x x	x	-	-	x	x	x
Vrijdag	x x	x	x	x	-	-	-
	Huid rustig? Jeuk weg?						

x = smeren met hormoonzalf/medicinale zalf - = geen hormoonzalf/medicinale zalf smeren, wel neutrale zalf (zonder medicijn)

Bron: VMCE, GAAF!, jaargang 20, herfst 2014

Topicale immuunmodulatoren (TIM)

- **Protopic® (tacrolimus) en Elidel® (pimecrolimus)** sinds 2002 op de markt zijn.
- Ze hebben niet de nadelen van de dermatocorticosteroïden zalven
- Applicatie gezicht en de hals/nek, heel goed toepasbaar. TIM's mogen alleen gebruikt worden vanaf 2 jaar.

https://www.farmacotherapeutischkompas.nl/bladeren/preparaatteksten/t/tacrolimus bij_huidaandoening_

Verbandkleding

Verbandkleding met zilver

Contact

ALLERZORG
ZIEKENHUIS OP WIELEN

Verwijzing via Zorgdomein
Volledige vergoeding (m.u.v. eigen risico >18jr)
Beeldzorg

Of mail
Jessica.bakker@allerzorg.nl
verpleegkundigspecialisten@allerzorg.nl

ALLERZORG
SPECIALISTISCHE ZORG

Dank voor uw aandacht!!